SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 239. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 17, 1991. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 17-го ГРУДНЯ 1991 Ч. 239. РІК XCVIII.

УКРАЇНА ОБВИНУВАЧУЄ М. ҐОРБАЧОВА ЗА ЧОРНОБИЛЬ

Москва. — Засоби масової інформації повідомляють з Москви і Києва, що покликана до життя Співдружність Незалежних Держав і підписаний договір в цій справі представниками Російської федерації, України і Білорусії, знаходить все ширше й ширше визнання серед народних мас колишнього СССР і навіть війська, яке, згідно із заявою міністра оборони СССР Євгенія І. Шапошнікова, не буде втручатися у міжреспубліканські непорозуміння. Після цієї заяви і зустрічей Боріса Єльцина з численними командирами воєнних округ, президент РСФСР починає здобувати ґрунт під ногами, натомість Міхаїл Ґорбачов втрачає надію на стримання нового розвитку подій і створення у будь-якій формі „оновленого" Союзу.

В середу, 11-го грудня Єльцин і Ґорбачов відбули двогодинну розмову в кремлівському палаці і погодились, що вони ніколи не вживатимуть сили війська для полагодження непорозумінь поміж ними. М. Ґорбачов перестав після того інтенсивно атакувати Співдружність Незалежних Держав та уникав зустрічі з кореспондентами. Чи М. Ґорбачов втримається у якійсь ролі при новій владі ніхто не знає і це питання залишається покищо відкритим.

В Україні члени Верховної Ради, використовуючи загальну політичну ситуацію, поставили вимогу притягнути М. Ґорбачова до судової відповідальности за чорнобильську атомову катастрофу і його поведінку після катастрофи, коли він вдавав, що нічого такого страшного в Україні не сталося і особисто заборонив поширювати інформації про катастрофу.

Парляментарист Володимир Яворівський, голова комісії ВР у справі катастрофи на Чорнобильській електростанції, підтримав вимогу депутатів, хоч покищо не відомо, як лідери України збираються покарати Ґорбачова, який все ще має титул президента неіснуючого СССР. В. Яворівський спочатку відмовлявся називати прізвище злочинця, але депутати зі залі почали піднесеним голосом скандувати: „Ґорбачов, Ґорбачов", щоб бути певним, що його прізвище буде введене до списка обвинувачених за катастрофу і занедбання справи перестороги населення перед атомовою радіяцією. „Ми хотіли б розпочати наше життя у вільній Україні з позицій все прощення і амнестії, але ціла наша історія складається з амнестії в результаті чого наш народ був доведений до зубожіння і приниження", — заявив В. Яворівський кореспондентам.

Міжнародна комісія і деякі совєтські совісні вчені призналися, що у висліді катастрофи загинуло понад 10,000 осіб, а сотні тисяч були поражені радіяцією. Минулого місяця ВР України прийняла постанову про закриття чорнобильського комплексу до 1993 року.

В Москві все ще поширюються поголоски, що М. Ґорбачов незабаром зреziґнує зі свого президентського посту. Резиґнація заспокоїла б пристрасті в республіках, які вміжчасі проголосили свою незалежність. До Співдружности Незалежних Держав пристане мабуть також Казахстан, президент якого Нурсултан А. Назарбаєв розмовляв телефоном з Б. Єльциним, а тепер хоче зустрітись ще з президентом Леонідом Кравчуком і білоруським головою ВР Станіславом Шушкевічем.

СВ. МИКОЛАЙ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Дирекція школи українознавства місцевого осередку СУМ влаштовує тут гостину св. о. Миколая, яка відбудеться в залі дому Визвольного Фронту, 136 Друга авеню, в суботу, 21-го грудня. Початок о год. 11-ій ранку, Небесна канцелярія буде відкрита від 9-ої до 10:30 ранку. В програмі — сценка „Загублений лист", колядки, щедрівки, деклямації та музичні точки у виконанні учнів школи.

Україна визнала незалежність Хорватії, Словенії і Грузії

Київ. — В інформаційному бюлетені американської Комісії безпеки і співробітництва в Европі (Гельсінкська Комісія) сказано, що Україна, яка сама очікує визнання своєї незалежности Урядом З'єднаних Стейтів Америки й іншими країнами вільного світу, визнала незалежність Хорватії і Словенії, які ведуть завзяту боротьбу за свою самостійність із сербськими імперіялістами, оборонцями єдности штучно зліпленої юґославської федерації. Декрет визнання, був поданий до публічного відома київським радіо. Також Уряд України визнав незалежність Грузії.

У середу, 11-го грудня, президент України Леонід Кравчук надіслав листа на адресу президента З'єднаних Стейтів Америки Джорджа Буша, у якому він запевняє його про справи закордонної політики, введення власної валюти та полагодження інших важливих справ. Кравчук закликав Президента ЗСА визнати незалежність України якнайскорше і нав'язати з нею двосторонні дипломатичні зв'язки.

Харківські вірні УАПЦ отримали власний храм

Харків. (УНІАР). — Тут у перших днях грудня Іоанно-Богословську церкву передано громаді УАПЦ. Це єдиний автокефальний храм на всю східню Україну. У наслідок використання церкви, як магазину, ремонт її коштуватиме 7 міл. крб. Проте міський госпторг не звільняє повністю храму, не зважаючи на рішення облвиконкому.

Першу Службу Божу відправив у Іоано-Богословській церкві о. Віктор Маринчак (вчений-філолог, що донедавна працював у Харківському Університеті). Попри холоднечу — багатьох шибок у вікнах немає, — церква не опалюється — щосуботи і щонеділі на Всенoшні та Літургії приходять віруючі, щоб почути слово Боже рідною мовою. Отець В. Маринчак сподівається, що у незалежній Україні храм буде відновлено.

Створено Державний комітет митної контролі

Київ (ПБ УНС, Раїса Руденко). — У четвер, 12-го грудня 1991 року, Президент України Леонід Кравчук підписав низку указів, в тому числі Про прийняття обов'язків головнокомандуючого збройними силами України. У тексті цього указу записано: „Відповідно до закону України про збройні сили України і закону України про оборону України з цього дня приймаю на себе обов'язки головнокомандуючого збройними силами України, крім військ, які входять до складу стратегічних сил стримування".

Наступний указ Президента України ліквідував міністерство народної освіти і міністерство вищої освіти, а замість них створив міністерство освіти України. Міністром освіти призначено Петра Таланчука. Президент Л. Кравчук підписав також указ про утворення Державного митного комітету України. На голову комітету призначено Олексія Коваля. П'ятьом полковникам міліції указом Президента присвоєно звання генерал-майора міліції.

Затверджено тимчасове становище про Державний митний комітет України. Частину шосту параґрафу ч. 9 постанови ч. 12 Кабінету Міністрів України з 24-го травня 1991 року про перетворення Управління державної митної контролі при Раді Міністрів УССР на Державний комітет митної контролі України вважати такою, що втратила чинність. Указ вступає в дію з дня підписання, тобто з 12-го грудня 1991 року. Державний митний комітет України є центральним органом державного управління. Комітет несе відповідальність за здійснення митної політики України, забезпечення додержання законодавства про митну справу, ефективне функціонування митної служби. Комітет є керівним органом єдиної державної митної системи.

Віс укази набирають чинности з дня підписання, тобто з 12-го грудня.

У четвер, 12-го грудня, Президент Л. Кравчук зустрівся з командуючими військовими округами, фльоти та з'єднань, розміщених на території України. На зустрічі обговорено питання будівництва національних збройних сил.

У Києві 12-го грудня тривала сесія Верховної Ради України. Депутати обгово-

(Закінчення на стор. 4)

НОВОРІЧНА ЗУСТРІЧ В РАМАДА

Іст Ганновер, Н.Дж. — Тут у вівторок, 31-го грудня, в Рамада готелі пластовий курінь „Орден Хрестоносців" влаштовує новорічну забаву з бенефісом на пластову оселю „Вовча тропа". В програмі: о год. 7:30 вечора — вечеря (80 дол. при зголошенні до 20-го грудня), забава о год. 10-ій вечора (40 дол. при зголошенні), ціна квитків при дверях — 45 дол. Бара діятиме від год. 10-ої вечора до 2-ої вночі. Гратиме оркестра „Нове покоління". Інформації можна отримати від Тимоша Ганкевича (914) 476-9227 або в Рамада готелі (201) 386-5622.

Німеччина має намір визнати незалежність Словенії і Хорватії

Берлін. — Як заявив Дітер Фоґель, пресовий секретар німецького канцлера Ґельмута Коля, уряд цієї країни має намір дочекатися зустрічі міністрів Европейської спільноти в Брюсселі, а відтак офіційно проголосить про визнання Словенії і Хорватії незалежними республіками. Очікується, що ця акція Німеччини викличе невдоволення ООН, З'єднаних Стейтів і країн Европейської спільноти, які до останнього часу намагалися переконати Бонн в тому, що слід відкласти офіційне визнання Словенії і Хорватії.

За словами Фоґеля, Німеччина збирається здійснити цей політичний крок незалежно від того, дістане вона підтримку з боку інших країн ЕС чи ні. За декілька годин до заяви Фоґеля міністер закордонних справ Німеччини Ганс-Дітріх Ґеншер передав листа генеральному секретареві Перезові де Куеярові, в якому підтверджується намір визнати незалежність двох юґославських республік, які вийшли зі складу Юґославії.

Рада Безпеки прийняла в суботу проєкт резолюції, в якій говориться про ставлення ООН до Словенії і Хорватії. ООН закликали світову спільноту не визнавати ці республіки, а також суворіше контролювати дотримання ембарґо на ввезення зброї до Юґославії.

Найбільшим антаґоністом Німеччини щодо визнання двох юґославських республік виступала Франція, однак після того, як став відомий зміст листа Ґеншера до Переза де Куеяра, Франція вирішила не встпати у відкриту суперечку з німцями.

Що стосується адміністрації Буша, то вона вже висловилася стосовно юґославської кризи. Білий Дім попередив країни Европейської Спільноти, що офіційне визнання Заходом незалежности Словенії і Хорватії може потягнути за собою посилення воєнних конфліктів в Юґославії. Аналогічну заяву зробив лорд Карінґтон, який є посередником ЕС в переговорах з Юґославією. В листі до міністра закордонних справ Нідеряляндів Ганса ван дер Броєка, який тимчасово очолює Европейську спільноту, Карінґтон стверджує, що визнання Німеччиною незалежности двох юґославських республік „неминуче призведе до провалу мирних переговорів, які тепер проходять в Гаазі".

Тим часом воєнні дії на території Юґославії продовжуються, кількість жертв збільшується. В суботу з новою силою спалахнули бої на сході Словенії, де представники Економічної спільноти намагалися домовитися про припинення вогню.

І. Сілаєв підписав договір з ЕЕС

Москва. — Пресове аґенство Ройтерса інформує, що прем'єр-мінстер СССР Іван Сілаєв, який перебрав цей пост після невдалого перевороту в серпні цього року (він також економічний дорадник Міхаїла Ґорбачова), підписав в Брюсселі договір з Европейською економічною спільнотою про доставу технічної допомоги для неіснуючого, або існуючого тільки в теорії Совєтського Союзу на суму 520 міл. долярів.

Европейська спільнота погодилася раніше фінансувати деякі праці пов'язані з перебудовою, — заявив Сілаєв кореспондентам після підписання договору. Допомога передбачає вишкіл фахівців, які допомогли б у переході до системи вільного ринку та у переході малих і середніх підприємств енерґетики, процесування харчових продуктів.

Рішення Російської федерації, України і Білорусії зформувати Співдружність Незалежних Держаб, або популярно кажучи „коммонвелт" викликали в Західній Европі з одного боку зацікавлення, з другого застереження та побоювання, і державні представники та кореспонденти запитували Сілаєва з ким вони повинні говорити в майбутньому про подібну допомогу, чи допомогу більших розмірів.

І. Сілаєв, не маючи уповноваження трьох держав ініціяторів створення „коммонвелту", заявив зацікавленим, що він, тобто представник майже неіснуючого Союзу, має, мовляв, повну згоду РСФСР, України і Білорусі підписувати по-

(Закінчення на стор. 4)

У СВІТІ

НАГОРНИЙ КАРАБАХ, який оголосив про свій статус незалежної республіки згідно з вислідами референдуму, що відбувся тут 10-го грудня, звернувся з просьбою прийняти його у співдружність незалежних держав. Телеграму такого змісту надіслав до президента Білорусії, Росії й України голова виконкому Нагорно-Карабахської Республіки Леонард Петросян.

БОЛГАРСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ прийняв законопроєкт про конфіскату власности колишньої Комуністичної партії. Законопроєкт передбачає повернення партійних дібр „їхньому законному власникові — болгарській державі і болгарському народові".

ВІДПОВІДАЮЧИ НА ЗАПИТАННЯ кореспондентів після свого виступу на політичній конференції в Манілі, Імельда Маркос, вдова колишнього диктатора Філіппін, сказала, що хоче покласти край ворожнечі між різними політичними силами. На запитання, чи не збирається вона виставити свою кандидатуру на наступних президентських виборах, Імельда Маркос відповіла, що не виключає такої можливости.

ГАЗЕТА ФРАНЦУЗЬКИХ комуністів „Юманіте" катастрофічно втрачає передплатників. У зв'язку з цим довги її в 1991 році становили 5.5 міл. дол. Газету перестали купувати в Альжирі і країнах Східньої Европи, де „Юманіте" розповсюджувалася раніше з міркувань „ідеологічної солідарности".

БАНК ФРАНЦІЇ ВІДДАВ Латвії золото, придбане на підставі телеграфного розпорядження Банку Латвії 1933 року.

ПІД ЧАС МАСОВОГО опитування, проведеного німецьким тижневиком „Бунте", 60 відсотків опитаних громадян Німеччини висловилися за відновлення у країні монархії.

43-РІЧНИЙ ФАРМЕР Сіодзі Сіраї з японського міста Асібецу переміг у традиційному конкурсі з вирощування найбільших овочів і ярини. Його гарбуз досяг ваги 275.1 кілограма. Такого в Японії досі ще ніхто не вирощував, тому експонат має їхати на виставку до Сан Франсіско.

ДЖ. БЕЙКЕР ВЕДЕ ПЕРЕГОВОРИ З КЕРІВНИКАМИ „КОММОНВЕЛТУ"

Москва. — Державний секретар З'єднаних Стейтів Америки Джеймс Бейкер прибув в неділю, 15-го грудня до Москви з наміром відвідати також три інші республіки — Україну, Казахстан і Білорусь, а може також зустрітися з лідерами інших республік, які дали свою згоду вступити до Співдружности Незалежних Держав, популярно „коммонвелту". Перед відлетом з Вашінґтону Дж. Бейкер підкреслив, що головною ціллю його поїздки є перевести консультаційні розмови у справі контролі й евентуального знищення частини атомової зброї, розміщеної в більшості в чотирьох республіках — Російській федерації, Україні, Казахстані і Білорусі. Другою важливою справою у переговорах буде гуманітарна допомога для республік колишнього Совєтського Союзу, які відчувають великий брак харчових продуктів, медикаментів, а навіть одягу.

На думку Бейкера, Адміністрація президента Джорджа Буша не має наміру брати участи у ліквідації Союзу і у створенні співдружности незалежних держав. Його завдання є зібрати якнайбільше інформацій про теперішню ситуацію на просторі колишнього СССР і позвітувати Президентові ЗСА про свої спостереження.

Як відомо, в січні наступного року у Вашінґтоні відбудеться міжнародна зустріч, завданням якої є випрацювати плян і скоординувати зусилля по лінії допомоги для колишніх республік СССР.

Напередодні приїзду Бейкера до Москви Міхаїл Ґорбачов, все ще президент неіснуючого СССР, виступив з критикою на адресу державного секретаря ЗСА, що він, мовляв, повторяючи за творцями „коммонвелту", заявляє про кінець існування Совєтського Союзу. В інтерв'ю, яке дав Ґорбачов кореспондентові журналу „Тайм" говориться, що Бейкер забагато турбується розпадом СССР, а це не належить до його компетенцій. В інтерв'ю Ґорбачов також говорить, що він змінив своє раніше рішення відійти у стан спочинку, бо він за роки свого урядування накопичив великий політичний капітал і великий досвід, який треба використати для „свободи його країни". Він чомусь не згадує про яку країну він говорить. Дехто з політичних спостерігачів здогадується, що він може залишитися на пості головнокомандуючого стратегічними силами нового „коммонвелту", але висловлено також сумнів чи інші незалежні держави, зокрема Україна, погодяться на таку розв'язку.

Вміжчасі стало відомо, що речники Російської федерації попросили державного секретаря ЗСА визнати їхню незалежність, як також акти незалежности України і Білорусі, організаторів „коммонвелту", бо таке визнання скристалізує авторитет країн Співдружности Незалежних Держав, — заявив міністер закордонних справ РСФСР Андрей Козирєв. Політичні аналітики у зв'язку з цим кажуть, що М. Ґорбачов, або відійде сам, або нові „господарі", керівники держав „коммонвелту", змусять його силою покинути пост президента.

У зв'язку зі зміною американської політики, Дж. Бейкер правдоподібно скаже відкрито Ґорбачову думку Адміністрації ЗСА, а після повернення Бейкера до Вашінґтону, президент Дж. Буш визнає незалежність республік і новий стан, який створився на території колишнього СССР. Очевидно, багато буде залежати від зустрічей і розмов Бейкера з президентом Борісом Єльциним і Леонідом Кравчуком та від їхньої постави, — кажуть спостерігачі.

Нагородженій вручили український ґердан

Дженкінтавн, Па. — Христина Іжак з Ворміністеру, Па., куратор Студійного Осередку Української Культури Менор джуніор коледжу в Дженкінтавні, Па., і майстриня мистецтва СОУК Анна Галамай були учасницями гостини і церемонії „Нагороди спадщини губернатора" на 1991 рік у Гаррісбурзі, 18-го листопада.

А. Галамай з Філядельфії виконала ґердан для нагородженої. Цей ґердан вручено Марґареті Юанґ за її внески до багатокультурної освіти.

„Нагороди спадщини губернатора" Пансильванії опрацювала Комісія справ спадщини. Тих, що мають отримати нагороди, вибирає губернатор Роберт Кейсі на підставі рекомендації дорадчого панелю, який скликає Комісія справ спадщини Пенсильванії. Д-р Ричард Ганусей з Філядельфії є уповноваженим для справ української спадщини у Пенсильванії і членом Ради довір'я Менор джуніор коледжу.

В АМЕРИЦІ

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР Джеймс Бейкер повідомив, що на початку січня президент Джордж Буш очолить міжнародну конференцію для координації зусиль в ділянці надання колишньому Совєтському Союзові гуманітарної допомоги. Конференція з участю ЗСА, европейських країн Японії і багатьох держав Близького Сходу повинна відбутися у Вашінґтоні. Дж. Бейкер підкреслив, що республіки колишнього Совєтського Союзу перебувають у стадії „багатообіцяючої демократичної революції", яка вже поклала кінець побоюванням початку війни зі З'єднаними Стейтами.

КРАЙОВИЙ КОМІТЕТ Демократичної партії звернувся до федерального суду з вимогою анулювати постанову Департаменту фінансів щодо оплати виборчих кампаній демократів під час передвиборів. Суть постанови зводиться до того, що у федеральному виборчому фонді, який поповнюється за рахунок пожертв платників податків, нараховується 127 млн. дол. З цієї суми Департамент фінансів виділив 111 млн. дол. на проведення загальнокрайових з'їздів Демократичної і Республіканської партій, а також на заключну виборчу кампанію. Претендентам, які беруть участь у передвиборах, залишається 16 млн. дол. на всіх. Але ці гроші не розподіляються рівномірно між всіми претендентами — демократами і республіканцями. Кожний з них дістане з фонду рівно стільки, скільки він зміг набрати самостійно. Оскільки виборча „команда" президента Джорджа Буша має можливість зібрати більше, ніж кампанія будь-якого іншого претендента, то Буш дістане найбільшу державну допомогу. „Президент Буш використовує свою владу, щоб позбавити претендентів їх частки", — заявив журналістам голова Крайового комітету Демократичної партії Рон Бравн.

На Союзівці відбулася конференція голів Окружних Комітетів УНС

Союзівка (С. Гавриш). — Тут в п'ятницю, 27-го вересня ц.р., відбулася 14-та з черги конференція голів Окружних Комітетів УНСоюзу Америки й Канади. Конференцію відкрила і нею проводила Уляна Дячук, головний предсідник, а обов'язки секретаря сповняв Степан Гавриш, голова Філядельфійської Округи.

Відкриваючи нараду, У. Дячук привітала представників 19-ти Округ і гостей, а за християнським звичаєм запросила ґенерального Вікарія Торонтонської дієцезії о. д-р Мирона Стасіва провести молитву і зайняти місця за президіяльним столом. Також були запрошені до президії головний секретар Володимир Сохан і головний касир Олександер Благітка.

Головний предсідник Уляна Дячук вручає голові Округи Дітройт д-рові Олександрові Серафинові почесну грамоту за віддану працю для добра УНСоюзу та його членства. Поруч головний секретар Володимир Сохан, який проводив спільною вечерею з'їзду голів Округ на Союзівці.

Переходячи до програми нарад, яку всі учасники одержали із різними інформаційними матеріялами, вона коротко подала найновіші інформації про події в Україні, які закінчила словами: „Стоїмо в новій добі — Україна відроджується". В дальшому з'ясувала огляд організаційних осягів цілости Союзу на час від 1-го січня по 31-го серпня, коли було придбано 891 членів, забезпечених на суму 6,354,000 дол. При тому відмітила найбільш успішних секретарів, а саме Михайла Кігічака, секретаря 496-го Відділу, який придбав 112 членів, Йосифа Чабана, секретаря 242-го Відділу, який придбав 35 членів та голову Контрольної Комісії Василя Пастушка, який придбав 21 членів до 231-го Відділу. Говорячи про успіхи Округ, під оглядом здобуття найбільшого числа нових членів, першуном є Філядельфійська Округа, придбавши 117 нових членів (голова С. Гавриш), а відсоткого за виконання квоти перше місце зайняла Округа Трой, виконавши квоту на 76 відсотків (голова Павло Шевчук), друге місце у тій категорії зайняла Округа Твердого Вугілля — Шамокін виконавши квоту на 74 відсотки (голова Йосиф Чабан), і третє місце здобула Округа Бостєч, виконавши квоту на 63 відсотки (голова Володмир Гетьмансий). В Канаді першуном стала Монтреальська Округа, яка виконала квоту на 52 відсотки; головою її є головна радна Текля Мороз.

Аналізуючи організаційну працю Округ, У. Дячук заявила, що придбання 891 нових членів, це заслуга секретарів, які дальше є остоєю Союзу. Але щоби збільшити число придбаних нових членів, нам треба також мати професійних організаторів, які мають „лайсенси"- дозволи на продаж забезпечення, тому що того вимагають стейтові закони. В зв'язку із цим Екзекутива заанґажувала чотирьох професійних продавців забезпечення, які переходять вишкіл в Головній

(Закінчення на стор. 4)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays. Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Винуватці Чорнобиля

Здається, що справжніх — безпосередніх і посередніх — винуватців вибуху атомового реактора у Чорнобилі 5 років тому світ ніколи не знатиме. Це були партачі-інженери і це були несовісні робітники й наглядачі. Це була комуністична система плюс російська „халатність". На різні мови культурного світу перекладено архитвір Ф. Достоєвського „Злочин і кара". Чорнобиль — це була така страшна вина, що її можна прирівнювати до вини найбільш злочинних психопатів XX сторіччя — Адольфа Гітлера і Йосифа Сталіна. Жидівський світ по нинішній день ремствує, що винуватець голокосту сам собі пустив кулю в лоб, замість того, щоб його судили й на смерть засудили за його злочини. Але із Сталіном дружив на Ялтинській конференції Ф. Д. Рузвелт і прославляв його. Сталін так само, як його градоначальник в Україні Лазар Каґанович, організатор штучного голоду, в якому вигинуло 7 мільйонів хліборобів, померли власною смертю. Каґанович жив у достатку і помер порівняно недавно, за правління Міхаїла Ґорбачова. Цей останній так само сприяв колективізації сільського господарства і ніколи не висловив жалю за Чорнобильську трагедію.

Тепер Верховна Рада України рішила шукати справедливої кари для тих, які затаювали і хотіли цілком замазати правду про Чорнобиль. На першому місці стоїть Міхаїл Ґорбачов. „Ню Йорк Таймс" з 12-го грудня ц. р. подає кілька інших прізвищ, у „Свободі" подано повний список. Ідеться у тому списку про тих, які будь-як були причетні до Чорнобильського злочину та які намагалися ввесь той — за їх термінологією — „нещасливий випадок" замазати, затушувати і затаїти факти. Про вибух реактора повідомлено щойно тоді, коли Швеція запитала звідкіля взялося над Скандинавією затруєне радіяцією повітря. По нинішній день невідомо, скільки людей згинуло від того „нещасливого випадку" негайно і скільки помре в наслідок радіяції у першому, другому і третьому поколінні. Коментатор „Ню Йорк Таймсу" правильно сумнівається, чи вдасться будь-кого з отих злочинців притягнути до карної відповідальности. Але створено для цієї справи у Києві окрему Комісію під головуванням Володимира Яворівського, одного з керівників визвольного руху України, який, — мимоходом кажучи, — відвідав був українську громаду в Америці. „Ню Йорк Таймс" наводить розмову з В. Яворівським, який ствердив, що від Ґорбачова у проводі аж до найвищого ступенем робітника всі знали про затруєну радіяцією атмосферу у висліді вибуху в Чорнобилі — і всі про це мовчали. А коли за кордоном знявся крик, то намагалися всю справу представити у фальшивому світлі. В. Яворівський заявив: „Ми хотіли б розпочати життя у вільній Україні від прощення. Але в історії України ми вічно прощали й у висліді ми мали тільки нужду й нещастя".

Немає такого зла, в якому не було б якогось добра, — каже народна мудрість. Добро з Чорнобиля таке, що спільне нещастя мешканців України без уваги на націю і віровизнання породило невідомий деінде територіяльний патріотизм. Цей територіяльний патріотизм продиктував 1-го грудня 1991 року однаково українцям, як росіянам, полякам і жидам, замешкалим в Україні, голосувати за незалежність. Бо всі вони були солідарні, щоб не бути довше об'єктом економічної експлуатації і таких експериментів як Чорнобиль. Верховна Рада рішила по двох найближчих років скасувати нуклеарну станцію у Чорнобилі. Він є такою болячкою, що минулих п'ять літ замало, щоб ту болячку, ту трагедію, забути. Треба насправді поґратулювати Верховній Раді у Києві за спробу знайти кару для винуватців тієї трагедії та безсердечних кремлівських диктаторчиків, які думали, що вдасться затопити пам'ять про Чорнобиль у морі фальшів і звичайних брехонь. Віримо, що автори тієї постанови у Києві не припинять заходів у пошукуванні справедливости — без уваги на всі труднощі.

В ЧЕТВЕР, 12-ГО ГРУДНЯ, з новою силою розгорнулися воєнні дії в центральній частині Хорватії. Хорватські захисники відбили у сербів місто Липик і 13 сіл, зміцнили оборону міста Ново-Градішки. Серби застосовують відчайдушні спроби відрізати від Хорватії частину адріятичного узбережжя в районі Дубровника. В рядах Югославської Народної Армії почалося масове дезертирство.

Іван Кедрин

КІНЕЦЬ РОЛІ ДЕРЖАВНОГО ЦЕНТРУ УНР В ЕКЗИЛІ

Ще на території України, за правління Директорії, прийнято 10-го листопада 1920 року закон про „безперервність державної влади України". На цій підставі Симон Петлюра, як голова Директорії, покликав до життя 3-го лютого 1921 року Раду Республіки з осідком у Тарнові (західня Галичина). Це був сумний час воєнної прогри і внутрішньоукраїнської сварні. Еміґраційний уряд президента ЗУНР д-ра Євгена Петрушевича у Відні вів неперебірливу кампанію у своєму органі „Український прапор" проти Симона Петлюри, як того, що у Варшавському договорі з 21-го квітня 1920 року „запродав" Польщі східню Галичину. Це була суща нісенітниця, бо 1) Польща зайняла була вже цілу східню Галичину по Збруч на основі рішення Найвищої Ради та у висліді своєї воєнної вигри у 1919 році і 2) хоча текст Варшавського договору був поганий (Україна, як партнер Польщі, виступила з позиції слабости, а не сили), то це була остання дошка рятунку для України — піти востаннє проти окупантів України з допомогою від польської армії.

Рада Республіки у Тарнові не доросла до свого завдання і Симон Петлюра розв'язав її та переніс ДЦ до місця свого замешкання — Парижу. Після трагічної смерти Симона Петлюри 25 травня 1926 р. президентом УНР в екзилі став Андрій Лівицький.

Андрій М. Лівицький — адвокат за фахом, колишній міністер судівництва та закордонних справ УНР, був державним мужем та індивідуальністю, яких мало в новітній історії України. Після смерти Андрія Лівицького 17-го січня 1954 року президентом став колишній посол УНДО до Варшавського сойму д-р Степан Витвицький, який переїхав до Америки. Помер 19-го жовтня 1965 року і його наступником став син Андрія, Микола Лівицький, який урядував аж до смерти 8-го грудня 1989 року. Його наступником став, вибраний на 10-ій сесії УНРади віцепрезидент — Микола Плав'юк — голова найбільшого політичного середовища ОУН — „мельниківців".

Важливою датою в історії УДЦентру в екзилі було 10-го грудня 1948 року. Тоді відбулася реорганізація ДЦентру з доданням до його структури Української Національної Ради, зложеної з представників політичних партій, як суроґат парляменту. Реформа була правильна, але на практиці виявилося, що українські політичні партії, які народилися на еміґрації, як гриби по дощі (було їх десять) — сумно ствердити, — не доросли до демократичного парляментаризму. Історія ДЦентру — це історія криз, що їх викликували політичнії партії, які самі розколювалися і з яких то одні, то другі виступали і створювали кризи. Найповажніша криза настала, коли президент Микола Лівицький розв'язав Українську Національну Раду 7-го липня 1978 року. Після того роками йшли розмови, щоб провести „консолідацію", яка завершилася на згаданій уже 10-ій сесії УНРади у приміщенні Осередку Української Культури.

Державний Центр УНР в екзилі не мав широких можливостей діяння. Політична дезконьюнктура української проблематики звузила ролю Державного Центру до символу, до назверхньої маніфестації вірности ідеї УНР.

Підривав повагу УДЦентру факт існування ще двох інших чинників, які виступали, як репрезентанти України: Закордонне Представництво Української Головної Визвольної Ради і Державне Правління на базі Акту 30-го червня 1941 року. Був час, що кожний з тих трьох чинників висилав меморандуми чи ноти до Білого Дому або Об'єднаних Націй — і це компромітувало всю українську спільноту. Славити Господа, воно вже давно припинилося. Автор цих рядків був головою Сьомої сесії УНРади у Лондоні, де додано до УНРади „Громадський сектор", був урядуючим головою УНРади і відкрив, як найстарший віком, 10-ту сесію.

Тому приписує собі право — знати з безпосередньої співпраці історію ДЦентру і його найчільніших діячів. Може хтось колись захоче писати історію тієї цікавої установи — пок. Микола Лівицький написав короткий нарис такої історії за час від 1920—1940 рр.

Народження української ні від кого незалежної держави 1-го грудня 1991 року здійснило мрії всіх у діяспорі сущих українських людей і перекреслило необхідність дальшого існування ДЦентру в екзилі. Всі речі роблять люди. Є кращі і гірші. Але всі діячі ДЦентру діяли з доброю волею, всі були вірні ідеї УНР. Тому тепер не годиться нікого гудити. Навпаки, треба скласти поклін тіням усіх покійних діячів ДЦентру, на першому місці перших засновників і творців Державного Центру, якими були Симон Петлюра і Андрій Лівицький, що не дожили до нинішнього дня.

Державний Центр УНР в екзилі був символом безперервної української державности — після референ-

(Закінчення на стор. 3)

Йосип Сірка

Німці „відкрили" Україну

Протягом ночі більшість німців зробила відкриття, що існує самобутня нація одного з найбільших європейських народів — українців. Референдум в Україні продемонстрував світові волю народу до незалежности дуже переконливо, що й знайшло віддзеркалення на сторінках німецької преси. Можна з впевненістю сказати, що німецька преса за останні сто років не писала стільки про Україну, як за кілька днів від 2-го до 5-го грудня нинішнього року. От що значить народ сам бере в руки свою долю! Статті в німецьких газетах сповнені не тільки коментарів щодо сучасного стану в Україні та колишньому СССР, але й вміщують матеріяли з історії України та подають географічну карту нової европейської країни.

Ліберальна газета „Зюддойче Цайтунґ" була чи не найщирішою щодо кількости статтей про Україну. 3-го грудня вона на першій сторінці у великій статті подала інформацію про результати референдуму, а в середині газети на дальших п'ятьох сторінках вмістила низку статтей з історії України та її сучасного стану. У статті „Україна повертається" мовиться, що „Рішення України — це не тактичний крок чи поганий настрій, воно є історичною цезурою... Україна повертає назад в історію як суб'єкт". Відома газета „Франкфуртер Альґемайне Цайтунґ" у своїх статтях звернула увагу й на те, що Україна не добровільно вступила до СССР, але большевики її на це примусили. У статті „Родюча країна, що завжди збуджує бажання" з 4-го грудня 1991р. мовиться про Україну, як про кормилицю та центр індустрії. Тут вказано, що у 1985 році продукція сільськогосподарських виробів становила 46 відсотків загальносоюзної продукції. Щоденник „Ді Вельт" з 3-го грудня подав графік, який дуже чітко показує місце України стосовно до продукції у колишньому Союзі. Газета „Франкфуртер Рундшау" з 3-го грудня вмістила не тільки карту України, але й звернула увагу на те, що Україна раптом стала не тільки одна з найбільших країн Европи, але й атомна потуга. Значна частина газет, як „Райніше Пост", „Вестфеліше Рундшау" та інші звернули увагу також на особу президента України Л. Кравчука, який, згідно з думкою більшости коментарів, є не лише розважливим політиком, але й хитрим тактиком, якого саме в цей перехідний період Україна потребує. Були й коментарі, в яких автори доводили своє незнання історії України, незнання ситуації в колишньому СССР, але 90 відсотків за незалежність були такими переконливими, що не можна було все скидати на „націоналістів".

Україна протягом одного тижня увійшла в поняття багатьох німців як країна, що прагне до єдности народів на базі рівноправности й взаємоповаги.

Ярослав Татомир

РЕФЕРЕНДУМ: ТРІЮМФ І ВАЖКИЙ ДАЛЬШИЙ ШЛЯХ

Відповідь нашого народу 1-го грудня на питання референдуму, чи наш народ хоче української незалежної держави, перевищила сподівання найбільших оптимістів з посеред нас і звернула на український народ, який ще донедавна не існував у словнику світових засобів масової інформації (преси, телебачення), очі світу.

Уряди та засоби масової інформації народів світу, які ще недавно не знали або вдавали, що не знають України, раптом відкрили її і розносять по всьому цивілізованому світі вісті про те, що Україна — це велика европейська країна, яка має 52 мільйони населення і територію як Францця, що Україна потенційно багата країна, що, згідно з опінією найбільшого німецького банку, Україна може стати сьомою найбагатшою країною світу, що без України не може існувати ніякий союз колишніх совєтських республік і т. п.

Ми ще донедавна боялися і журилися, чи референдум здобуде бодай трохи більше як 50 відсотків голосів. І сталося щось ніким непередбачене: Україна взяла участь в голосуванні дуже масово, голосувало приблизно 90 відсотків тих, які мали право голосу із співвідомленням 9 до 1 за незалежну українську державу.

Голова філядельфійського Комітету Оборони України Уляна Мазуркевич, яка була в Україні перед і під час референдуму, повернулася зачарована динамізмом Руху та палким ідеалістичним патріотизмом наших людей в Україні, зокрема молоді. Наприклад, перед референдумом У. Мазуркевич бачила біля головної квартири Руху багато автобусів, повних молоді і пенсіонерів, які затримувалися, щоб взяти в Русі летючки й іншу літературу і зі співом їхали у дальші області України закликати братів і сестер голосувати за вільну незалежну державу. Деякі автобуси приїхали з Галичини.

Рух приготовив 30 міл. летючок. Частину летючок скинено з літаків. До деяких східних і південних областей вислано поштою кількасот тисяч летючок на індивідуальні адреси.

Щоб оцінити глибокий ідеалізм наших братів і сестер в Україні, ми мусимо взяти до уваги, що подиву гідні труди наших активістів проходять в Україні серед великих недостач, зокрема недостачі харчів.

Щоденник „Волл Стріт Джорнал" писав у числі з 3-го грудня у редакційній статті „Імперія розтоплюється" між іншим таке: „Українці перевищили у неділю, у їх масовому голосуванні за незалежність, навіть найбільш оптимістичні сподівання". Майже всі інші американські часописи, журнали і телевізія назвали перемогу нашого народу „оверґелмінґ". Ми можемо бути справді горді з національної свідомости і патріотизму нашого народу та з дуже високого політичного активізму провідників нашого народу.

Бож подумаймо: народ, який був більш як три століття брутально русифікований, народ, що його велика частина була позбавлена рідних шкіл і вже не знала рідної мови, народ який втратив у нашому столітті мільйони людей, серед них багато найкращих, найвірніших синів і дочок, у двох війнах, на Сибірі, у жахливому голоді 1932—1933 років та в енкаведівських і гітлерівських катівнях, цей народ сказав світові 1-го грудня голосно і виразно: „Хочемо бути вільними! Хочемо мати свою вільну, незалежну державу".

Блискучий вислід референдуму відкриває перед українським народом та перед його провідниками-будівничими української держави нові великі можливості і перспективи, що про них ми могли досі тільки мріяти.

Але водночас ми мусимо бути свідомі того, що перед нашим народом і перед його проводом лежать сьогодні на шляху до будови української держави дуже великі труднощі і небезпеки.

Перш за все, у процесі відірвання економіки України від „союзної" економіки та у процесі „перебудови" економіки України із невільничої совєтської на вільну господарку, Україну чекають різні недостачі і зв'язані з ними труднощі. Ці економічні недостачі і труднощі можуть у додатку використати ворожі елементи для пропаґанди з метою викликати заворушення чи і державний переворот.

6-го і 7-го грудня у щоденниках „Ню Йорк Таймс", „Волл Стріт Джорнал" і „Філадельфія Інквайрер" появилися статті, які попереджують про небезпеку державного перевороту на руїнах колишнього Совєтського Союзу, що у ньому головною причиною мало б бути незадоволення армії з економічних умов, які чимраз погіршуються у колишньому СССР.

Автори статтей передають думки Ґорбачова та інших совєтських лідерів, головно з російської республіки, про причини і небезпеку перевороту. Мають рацію експерти, які, як подає „Волл Стріт Джорнал", твердять, що „армія у такому безладді, що вона не могла б провести перевороту, навіть якщо хотіла б це зробити". Газета передає теж опінію, що Ґорбачов поважно трактує загрозу нового перевороту, щоб цим зміцнити свої арґументи, чому республіки не повинні виходити з Союзу. Яка б не була дійсність, ми бачимо, що перед намим народом ще багато труднощів і небезпек.

Щоб пережити ці небезпеки, економічні труднощі, а може і мілітарні аґресії і серед цих преважких умов будувати свою державу, свою армію, своє господарче життя і т. д., треба дуже великої напруги і цілеспрямовання всіх сил нашого народу. Для цього треба якнайкращої співпраці усіх нас, треба справжньої згоди між нами. Всяка політична, партійна незгода між нами, всякі міжусобиці між нашими провідними людьми, навіть, здавалося б, дрібні, можуть стати тією краплею, яка може переважити вагу, що на ній важиться сьогодні доля нашого багатостраждального народу і може зруйнувати нашу історичну нагоду збудувати сильну державу і засісти у народів вільних колі.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ПРО ДОПОМОГУ УКРАЇНІ ТА РІЗНІ ФОНДИ

Ми тут в Америці маємо багато різних фондів на допомогу Україні. Маємо фонди, які роблять дуже велику роботу. Збирають гроші на різні цілі і за це все здають точні звіти в нашій пресі. Слава їм за це.

Але маємо фонди чи збірки, які мали б йти на допомогу Україні, але ніхто не знає скільки було зібрано, яку допомогу дано Україні та кому саме дано, тому що нема точних звітів.

На мою думку (та не тільки мою), всі фонди (збірки) повинні передаватись через нашу централю, котра своїми точними звітами буде відповідати перед народом. Думаю, що це не чесно ховатись за різними фондами на допомогу Україні, а Україна їх не дістає.

Надходить святочний час, багато різних колядників будуть ходити та збирати гроші на різні цілі чи фонди. На мою думку, для нас всіх прийщов такий історичний момент, який може вже не повториться. І власне уся коляда, за винятком виховних та наукових проєктів, повинна йти для наших братів і сестер та їхніх дітей, які терплять від страшної чорнобильської катастрофи, що її московський центр нам заподіяв та, ще й затаїв перед українським народом. Отож ті, що будуть ходити з колядою, чи іншою збіркою, могли з чистою совістю дивитись людям в очі та щиро їм сказати — так, ми це все тільки на допомогу нашій рідній Україні. Ви, за ваші, щедрі дари отримаєте точний звіт. Народ має право знати.

Стефан Палилик
Йонкерс, Н. Й.

СЕКРЕТАР ДЕПАРТАМЕНТУ оборони ЗСА Ричард Чейні, виступаючи у столиці Чехо-Словаччини Празі повторив свою заяву, зроблену в Будапешті: американська Адміністрація стурбована відсутністю ясности у справі про те, хто саме контролює совєтську нуклеарну зброю. Чейні сказав журналістам, що в минулому Вашінґтон був впевнений, що нуклеарна зброя в СССР перебуває під твердою централізованою контролею. Тепер ситуація ускладнилася. „Біда, розуміється, в тому, що ми не маємо ніякого поняття, як розвиватимуться події в майбутньому", — зауважив Чейні, підкресливши при цьому, що всі держави, які утворюються на місці СССР, запевнили З'єднані Стейти, що розуміють відповідальність, яка лежить на них. Будучи в Будапешті, Чейні підписав угоду про те, що мадярські старшини дістануть американську військову підготову.

ФАКУЛЬТЕТ У ГАРВАРДІ ПОПОВНЮЄТЬСЯ

(ФКУ). — Майже 35 років після виникнення ідеї заснування катедри українознавства в одному з передових американських університетів, нині осягаємо ще дальші успіхи. З початком академічного року, восени ц. р., вперше були обсаджені всі три українські катедри в Гарварді і почала діяти завершена структура центру українських студій.

Як відомо, початки українського Гарварду сягають 1957 року, коли Союз Українських Студентських Товариств Америки (СУСТА) запропонував громадянству заснувати катедру українознавства в одному з провідних американських університетів, щоб таким чином сприяти збереженню і розвиткові української науки. Як відомо, Фонд Катедр Українознавства (ФКУ), що був створений з цією метою, проводив збірки серед українських громад Америки і Канади, встановлюючи фінансову базу для української катедри. У 1968 році наукова рада ФКУ, яка складалася з українських професорів різних американських університетів і колеґій, вибрала Гарвард як науковий заклад, найбільш відповідний для програми українських студій, особливо тому, що цей університет мав давні традиції в ділянці східньоевропейських студій.

Протягом року після проголошення пляну створення у Гарварді центру українських студій зібрано грошей для уфундування однієї катедри і 22 січня 1968 року в Гарвардському університеті офіційно встановлено першу в Америці катедру української історії. Призначений деканом факультету гуманістики спеціяльний Тимчасовий Комітет Українських Студій почав координувати педагогічну та наукову працю і опрацював плян, що включав створення ще двох катедр (української літератури й мови), розгортання видавничої діяльности, поширення бібліотечного фонду, впровадження до програми Гарварду літніх курсів українїстики і заснування наукового інституту.

Громадська акція, спрямована на розбудову центру українських студій, продовжувалася. У 1973 році уфундовано катедри української літератури й мови, а в червні того ж року, на базі зростаючої фінансової бази, засновано Український Науковий Інститут Гарвардського Університету (УНІГУ).

Своєрідною кульмінацією всіх цих зусиль був 1974 рік, коли Факультет Гуманістичних Наук замінив Тимчасовий Комітет, який до того часу відповідав за програму українських студій, Постійним Комітетом Українських Студій. Створено також Контрольний Комітет з рамени Надзірної Ради університету. Таким чином завершено інтеґрацію українознавчої програми в загальну структуру університету. В короткому часі, у 1975 році, Рада Гуманістики призначила д-ра Омеляна Пріцака професором катедри історії України ім. Михайла Грушевського, а в 1982 році д-ра Григорія Грабовича затведжено професором катедри української літератури ім. Дмитра Чижевського. Катедра української філології ім. Олександра Потебні формально залишилась необсадженою, хоч довший час нею відали гостюючі професори з Америки, Польщі та України.

Два роки тому, з переходом проф. О. Пріцака на статус професора-емерита, катедру історії зайняв професор Іван Павло Химка, запрошений на один рік, одночасно розпочато процес призначення наступника. На славістичному факультеті з закінченням каденції професорів, які тимчасово займали катедру української філології ім. Потебні, створився комітет для вибору постійного професора на цю катедру. Сталося так, що цієї весни обидва відповідні факультети (історії і славістики) запропонували президентові університету своїх кандидатів на необсаджені катедри, і скоро після того процес затвердження нових професорів завершився.

Професором катедри історії України ім. Михайла Грушевського призначено Романа Шпорлюка. Проф. Р. Шпорлюк народився в 1933 році у Грималові. У 1955 році він отримав ступінь маґістра права в університеті Марії Складовської в Люблині, а від 1958 до 1960 року продовжував студії в Оксфорді, де в 1961 році одержав ступінь бакалавра з суспільних наук. Студії він продовжував у Станфордському університеті в Каліфорнії і в 1965 році завершив їх докторатом з історії.

Невдовзі після того Мишиґенський університет прийняв д-ра Шпорлюка на посаду професора історії, а в 1970 році надав йому постійну посаду. В цьому інституті він був директором Центру Російських і Східньоевропейських Студій. Він є членом управи Американської Асоціяції для розвитку Славістичних Студій, а також віце-президентом Американської Асоціяції Українїстів, дійсним членом НТШ та УВАН.

Наукові зацікавлення проф. Шпорлюка включають історію політичної думки (особливо стосовно націоналізму і соціялізму), історіографію, національні і політичні проблеми в СРСР та Східній Европі і ролю преси в національному розвитку. Однією з найважливіших його публікацій є популярна „Україна: коротка історія". Він є автором „Комунізму та націоналізму: Карл Маркс проти Фрідріха Ліста" та „Політичної думки Т. Г. Масарика". Він має понад 80 статтей, опублікованих у наукових та суспільно-політичних періодичних виданнях.

На професора української філології ім. Потебні покликано Михайла Флаєра. Проф. Флаєр, уродженець Каліфорнії, в 1962 році закінчив початкові студії в Каліфорнійському університеті у Берклі з ділянки слов'янських мов і

(Закінчення на стор. 3)

Українська громада в Ґлен Спей святкує незалежність України

Величний, прекрасний день для України, українського народу — пишуть американські газети. Яка краса — відродження Держави!

Українська громада в Ґлен Спей, не дивлячись на холодний вітер, зібралася, щоб відсвяткувати світлу подію в житті нашого народу — проголошення незалежности. О. Василь Штелень відправив Молебень вдячности Всевишньому в намірені українського народу в церкві св. Володимира. Молитва звучала побожно, милозвучно. Після цього в нашій залі відбулася святочна програма. Відкрив свято Ярослав Ґавур, вітаючи о. Штеленя, посадника міста Т. Гілла, колишнього сенатора Ґрея, канцельменів. Після американського гимну хор „Журавлі" (платівка) відспівав „Отче Наш". Заля завмерла в побожній молитві. Наші серця з'єдналися з нашими братами і сестрами в Україні. В своєму вступному слові Я. Ґавур сказав: „Ми зійшлися, щоб зложити подяку Всевишньому, що дозволив нам дожити до цієї радісної хвилини і бути свідками великих подій на нашій Батьківщині — Україні. Сталося те, про що мріяли і до чого стреміли багато поколінь. 1-го грудня всенародним голосуванням Україна заявила перед світом, що для неї „волі час настав" і її місце „в народів вільнім колі". Ми як маленька гілка, відірвана від рідної землі, радіємо серцем і душею, що наша Україна стала незалежною державою. Та не прийшло це легкою дорогою. Це довголітній ланцюг боротьби народу за волю. Багато жертв, страждання: Крути, Базар, голодомор, тюрми, заслання, смерть сотень тисяч найкращих синів і дочок нашого народу. З'єднаймося всі духовно з нашим народом на рідних землях. Допоможімо будувати нову Державу! Слава Україні!"

Д-р Андрій Шуль в англійській мові навів коротку історію боротьби українського народу за свою незалежність. Тернистий шлях, жертви, знущання не зігнули, не зломали нас. Віра і надія в кінцеву перемогу давали нам наснагу, підтримували духовно. Господь вислухав нашу молитву. Посадник міста Т. Гілл, вітаючи українців, дав признання нам, українцям на еміґрації, за те, що ми тут наполегливо працювали, зберігаючи свою, мову, культуру, звичаї. Без вас, сказав він, ми б не святкували сьогодні такий знаменний день. Зобов'язався підтримувати нас в усьому, зокрема зв'язатися з конґресменом Ґілманом, щоб він у Конґресі підтримував нашу справу — визнання Америкою самостійної України. Посадник вивісив український прапор біля міської Управи, який буде повівати на протязі трьох днів поряд з американським. Колишній сенатор Ґрей, приятель українців, привітав вільну Україну теплими словами і побажав успіхів у всьому. Богдан Кандюк в своєму слові сказав, що після довгої неволі та руїни нашого народу і країни прийшла довгоочікувана воля. Україна стала на дорогу свободи, якої прагнула всім своїм єством, всім загалом великого народу. Народ використав всі історичні шанси, дані Господом Богом для розбудови своєї демократичної держави — незалежної, суверенної. І не можуть уже чорні сили затьмарити, заглушити і отруїти пробуджений національний і християнський дух народу. Світ побачив, що в Україні живе великий народ, що бажання незалежности і самостійности — це бажання всього народу, а не вигадка „економістів". Україна показала Бушові і цілому світові, що вона послідовно і без провокацій, без жодного вистрілу зуміла здобути свою самостійність. Ми тут, у діяспорі, з великою увагою і радістю спостерігали активну і розумну дію наших провідних людей та підтримку їхніх починів нашим народом. Питання стояло так: бути чи не бути? А відповідь народу 1-го грудня була одна: бути! Бути незалежними, соборними, самостійними, як ніколи єдиними. Демократичні традиції українського народу, які розвивалися віками, які збереглися в лихоліття воєн, в роки поневолення і занепаду, були джерелом нашої історії, історії не простої, а спертої на бажання волі і миру. З радістю і сльозами щастя зустрічаємо це воскресіння нашого народу, нашої України, яка виростила нових людей, людей-лицарів, котрі з грудей українських матерів ввібрали з молоком любов до рідної землі, прагнення волі, правди і свободи. Честь їм і слава! Це нове покоління несе на своїх плечах увесь тягар справ, недовершених предками, і відповідальність перед нащадками. У цьому процесі державотворення Україна потребує і нашої участи. У цей святковий і урочистий для всіх нас день кожен з нас повинен приобіцяти перед своєю совістю, що зробить все від нього залежне, щоб вивести народ України до кращого життя. З'єднаймо наші сили, діючи рішуче і послідовно на славу України і для добра і розвитку її народу. Любіть її! „Свою Україну любіть!"

В художній частині свята наш декляматор Богдан Чапля емоційно, переконливо продеклямував вірш „У неволі, полоні була ти, Україно, Вітчизно моя... А тепер Ти могутня, єдина, вільна, радісна, як весна. Україно, моя, Україно, золота ти моя сторона". Вірш і виконання зробили особливе враження на присутніх.

Новий ансамбль з України „Фата Морґана" привітав відродження України могутнім виконанням безсмертних творів Тараса Шевченка. Всіх виконавців присутні зустріли рясними оплесками. Корреспонденти і фотографи місцевих американських газет робили інтерв'ю і знимки, які появилися в газетах. Особливо гарну знимку зробив молодий фотограф Данило Куні з нашої церкви, де всі вірні дякували за ласку, яку зіслав на нас Всевишній.

Після закінчення при каві в дружній атмосфері ще довго згадували про минуле і говорили про майбутнє.

Людмила Гайдар

Урочисто відзначено 40-ліття Української Школи в Аделаїді

Учні й учителі Української Школи в Аделаїді

Українська громада Південної Австралії гідно і велично вшанувала сорокалітний ювілей своєї прецінної установи — Української Школи імені Івана Франка в Аделаїді, столиці Південної Австралії, великим та багатим своєю мистецькою програмою ювілейним концертом.

Концерт відбувся в погідний день, в неділю, 17-го листопада, в залі Українського Народного Дому, який в цей день був вщерть виповнений громадянством. Чисельна присутність громадян була виявом великої любови та особливої уваги до української школи, яка протягом сорока років допомагала батькам виховувати їхніх дітей українцями, защеплюючи в їхніх серцях любов до України, і разом з навчанням рідної мови навчати правди про нашу історію і культуру, скріплювала в них національну гордість і гідність.

Програму святочного концерту відкрив керівник школи Теодор Пасічинський, привітавши присутніх та запрошених гостей, після чого хор Української Школи і присутні відспівали український та австралійський національні славні.

Цікава та багата мистецька програма вправно виконувалася дітьми Української Школи, почавши від передшкільної молоді, учнів від першої до дев'ятої кляси та кінчаючи вже дорослими, колишніми учнями і учеництями Української Школи, творили барвистість тієї багатої програми, до якої входили тридцять окремих точок в першій частині та п'ять точок в другій частині включно з гостинними виступами хору „Каштан" під диригентурою Степана Місяйла та хору СУПА „Ластівка" під диригентурою Лесі Чубатої.

В репертуар концертової частини входили: вокальні виконання шкільного хору під керівництвом Людмили Дніпрової, якій допомагала вчителька співу сестра Кикелія, ЧСВВ, народні танки у виконанні танцювальних груп Школи, окремих та спільних, під керівництвом Василя Лабаза, якому допомагали вчителі танців Ліда Шермерович, Оксана Дніпрова, Оля Мостова, Роман Мисак, Богдан Миронюк та Богдан Лесів. Окрім того, учні третьої кляси майстерно виконали інсценізацію „Червоної Шапочки". Дуже зворушливими були деклямації у виконанні діток Садочка і Дошкілля, а також і декларації учнів першої і другої кляс. Зворушливо також виконали декларацію „Наша Батьківщина" учні п'ятої кляси, як і рівнож деклямацію „Ми маленькі Школярі". Її вправно виконали Аніта Недошитко, Меланія Василюк та Іванна Черняхівська. Учні сьомої і дев'ятої кляс щиро і переконливо виконали деклямацію Клавдії Рошко „Нашим Учителям", а деклямацію цієї ж нашої поетеси „Подяка Вчителям" виконали учні четвертої кляси Павло Латишевський, Юля Кушко, Оля Малиняк та Аляна Шевчик. Всі виступи учнів Української Школи були цікаві і щирі.

Милою та розваговою несподіванкою був танцювальний виступ колишніх учнів Української Школи під назвою „Згадка про минуле", які разом з керівником танців Української Школи Василем Лабазом бадьоро і „розмашисто" виконали динамічний народний танок. Справді мистецькими сольовими точками концерту були „Танок радости" у виконанні учениці восьмої кляси Ангелини Довд, яка виконала цей танок легко і елястично, та „Червоний Сарафан", музика Корчевської, яку майстерно виконала Лілі Березовська на фортепіяні.

Одначе найбільше унікальним був фінальний танок „Ми з України", в якому брали участь всі танцюристи і танцюристки Української Школи — від наймолодших до найстарших віком. З великим ентузіязмом вони виконували цей повний акробатики танок, удостоївшись безперестанних спонтанних оплесків. Зрештою, присутні нагороджували щирими оплесками всі виступи наших дітей, особливо наймолодших. Тому подяка належиться всім, хто виконував мистецьку програму, всім, хто навчав, та керівникам програми: Христині Бурденюк, Наталці Захарко та Галі Захарко.

Після мистецької програми та перед фінальним танком „Ми з України" відбулися привітання. Від голови УГПА д-ра Івана Снятинського привітав його заступник — д-р Святополк Шумський. Він підкреслив, яке велике значення в житті та розвитку нашої громади має Українська Школа. Протягом сорока років вона допомагала батькам виховувати нашу молодь українцями, защеплювати їй національну гідність та любов до України і народу українського, зберігати нашу національну окремішність серед чужомовного оточення. Українська Школа в Аделаїді, ініціаторами створення якої сорок років тому був Союз Українок Південної Австралії, очолюваний тоді Софією Ваврик, завдячує свій сорокалітній творчий шлях її першому організаторові і керівникові Теодорові Пасічинському, який сумлінно виконував свою нелегку місію протягом сорок років, йому наше признання і вдячність. Також наші щирі признання всім вчителям, батькам, що заохочували своїх дітей до Української Школи.

Українська Школа в Аделаїді, яка свого часу нараховувала понад чотириста учнів, була признана кращою Українською Школою серед шкіл наших громад в Австралії. Вона є перлиною наших громадських здобутків в Аделаїді. Сьогодні це було яскраво віддзеркалено під час концерту. А головне тим, що випускники Школи сьогодні є головами громади, установ і організацій та вчителями Української Школи.

Щирі вітання зложила також Голова Української Центральної Ради в Австралії Татяна Сліпецька, яка, змальовуючи шляхи українського шкільництва в Австралії, підкреслила велике значення українських шкіл в минулому і майбутньому, щиро вітала зі сороколітним ювілеєм Українську Школу в Аделаїді, всіх її учнів, учительську громаду, особливо невтомного організатора та творця Школи — керівника Теодора Пасічинського, бажаючи йому здоров'я та довгих творчих років.

Головним гостем під час ювілею був міністер освіти Південної Австралії Ґреґ Крафтер. Складаючи у своїй промові ювілейні привітання, він підкреслив особливу потребу зберігати етнічні школи, бо вони не лише об'єднують етнічні громади, але рівнож навчають дітей, народжених в Австралії, мов, інших від англійської, що є в сучасну пору дуже корисним і потрібним для країни. Він щиро бажав учителям і учням дальших успіхів.

Дякуючи за привітання Школі та зокрема її керівникові, довголітній її „батько", організатор і керівник Теодор Пасічинський прочитав одержані письмові привітання від церков, організацій та установ, та вручив пропам'ятні Грамоти і квіти, вчителям включно з вчительками перших початків Софією Ваврик та А. Хрущевською. Також вручив Грамоту Шірлі Брустер за її працю для Школи. Дякуючи за чисельну участь в концерті, а також за допомогу вчителям, батькам і всій громаді, керівник Теодор Пасічинський повідомив про передання своїх обов'язків керівника Школи Ніні Ґорґулі, що станеться з початком наступного року.

Закінчуючи свою місію в школі, Теодор Пасічинський дав свій останній гарячий заклик: „Батьки, посилайте своїх дітей до Української Школи, та говоріть до дітей своїх українською мовою! Англійську мову вони знатимуть з англомовної школи, а українську мову бережіть і навчайте ви з допомогою Української Школи".

Керівник танців Школи Василь Лабаз вручив Грамоти вчителям танців та окрему ювілейну грамоту Т. Пасічинському за його працю.

Опісля відбулася в залі Чупринки дружня зустріч і перекуска з гостями, яким відспівали „На Многії Літа". Ювілей цей був дуже успішним.

Д-р Святополк Шумський

Відійшов у вічність ген.–хор. В. Задоянний

Дня 20-го вересня 1991 року помер у Ню Йорку на 96-му році життя генерал-хорунжий Василь Задоянний.

Ген. В. Задоянний народився 22-го березня 1896 року в селі Зрайки на Київщині. Батько його походив із запорозьких козаків і його рід після розгрому Запорозької Січі переселився на береги річки Росі між Городищами і Володаркою.

В 1913 році закінчив у Ялті Олександрівську державну гімназію, після два роки студіював у Гірничому Інституті в Катеринославі. 15-го січня 1915 року вступив однорічником до залізничного полку, звідки був відкомандирований до Олексіївської Інженерної Школи в Києві. 14-го жовтня 1915 року першим приспішеним випуском був підвищений до ранги підпоручника і відправлений до 2-го запасного телеграфного батальйону, з якого на чолі 3-го кабельного відділу був відправлений у розпорядження штабу 8-ої армії.

В брусіловському наступі в кінці 1915 і початку 1916 року за бойові заслуги був нагороджений орденом св. Станіслава 3-го ступня. В наступі 30-го корпусу ген. Зайончаковського в луцькому прориві, за операцію на річці Стирі, був нагороджений орденом св. Анни 3 ст. Після шестимісячного перебування на фронті був підвищений до чину поручника 25-го червня 1916 року.

В дальших воєнних операціях в часі гураганного вогню німецької тяжкої артилерії від розриву гранати був тяжко контужений і відправлений на лікування в шпиталі в Симферополі. Тоді ж був підвищений до ранги штабс-капітана.

З початком революції 1917 року брав діяльну участь у формуванні 1-го Симферопільського ім. гетьмана Петра Дорошенка полку і цим же полком був делеґований на 2-ий Всеукраїнський Військовий з'їзд у Києві 1917 року. Після з'їзду, згідно з приписом Одеської військової округи та директивою Українського Генерального Військового Комітету, був відправлений на фронт у розпорядження Особливої Армії, де його було призначено начальником служби зв'язку штабу армії і командиром 33-ої телеграфної роти. З розпадом фронту з українізованою ним телеграфною сотнею влився в 1-ий Поліський Гайдамацький курінь. З відкликанням командира куреня підполк. Діденка до Києва перейняв командування курінем і з ним провадив збройну боротьбу з ворогами України в складі Армії УНР.

Як старшина інженерних військ перебував на різних відповідальних становищах — від командира куреня до командира полку, а в

(Закінчення на стор. 4)

Кінець...

(Закінчення зі стор. 2)

думу 1-го грудня 1991 року державність України не потребує символу, бо стала реальною дійсністю. Символом залишився синьожовтий прапор, символом стане ще леґалізований герб (тризуб) і треба буде обов'язково змінити текст національного гимну „Ще не вмерла", бо цей текст анахронічний. Зокрема треба викреслити „воріженьків", які у нашому гимні завжди звучали гумористично.

Доцільність існування ДЦентру УНР в екзилі теоретично дуже гарно й логічно удокументував у своїй книжці „Без території" (Париж, 1934) Олександер Шульгин. Цей твір вартісний причинок до історії української політичної думки, але тепер теж уже анахронічний. Україна має перед собою ще трудний і вибоїстий шлях до затвердження своєї ні від кого незалежної народоправної держави. Але вона має мудрих провідників, які доказали вже, що вони добрі політики — державні мужі. Віримо, що вони переборять усі перешкоди і труднощі, які чекають їх не від „воріженьків", а від можливих ворогів.

Тому приєднаймося до акту закінчення місії Державного Центру УНР в екзилі і не згадуймо його інакше, як тільки незлим тихим словом.

Факультет...

(Закінчення зі стор. 2)

літератур. Докторський науковий ступінь у тих самих ділянках він отримав також у Берклі в 1968 році.

Д-р Флаєр в 1979 році став професором слов'янських мов і літератур у Каліфорнійському університеті в Лос Анджелесі і в 1978—1989 роках кількаразово був головою цього факультету. В 1988 році він був гостюючим професором у Колюмбійському університеті в Ню Йорку, а в 1989 році — у Гарвардському університеті.

В 1990 році проф. Флаєр отримав стипендію президента Каліфорнійського університету для гуманітарних наук, а згодом отримав стипендію Меморіяльної Фундації Ґуґенгайма на 1990—91 роки. Він є членом Комітету Публікацій Американської Асоціяції Вчителів Слов'янських і Східньоевропейських мов, у 1987 році був членом Американської делеґації радянсько-американської акції складання російськомовного комп'ютерного банку даних. В 1989 році він був призначений секретарем-скарбником Американської Асоціяції Українознавства і віцепризидентом Американського Комітету Славістів. Він також є членом редакції „Slavic and East European Journal" і українського журналу „Мовознавство".

Проф. Флаєр є відомим педагогом і автором понад 30 публічних доповідей; він має понад 50 наукових книжок статтей і рецензій, котрі віддзеркалюють широчінь його інтелектуальних зацікавлень. Однією з його найновіших публікацій є „Український середньовічний живопис: стан досліджень" (Harvard Ukrainian Studies , том 14, 1990). Тепер він працює над книжкою „Сонце темноти, Місяць крови: Апокаліпсис у культурі середньовічної Руси" — про мовні, літурґічні й мистецькі вираження апокаліпсису на Русі і застосування їх у XIX столітті.

Ділимося сумною вісткою з рідними і знайомими, що з волі Всевишнього відійшла у вічність 12-го грудня 1991 р. на 87-му році життя

бл. п.

Марія Мороз-Сосяк

ПАНАХИДА — неділя, 15-го грудня 1991 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Дучинського-Черка, 111 Yonkers Avenue, Йонкерс, Н. Й.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ — понеділок, 16-го грудня 1991 р. о год. 9-ій рано в тому ж заведенні. Служба Божа о год. 9:30 рано в церкві св. Михаїла в Йонкерсі, а опісля на цвинтар св. Йосдафата в Йонкерсі, Н. Й.

Залишені у смутку:

син — ОСИП МОРОЗ з дружиною МАРІЙКОЮ
внуки —
РОМА ГЛАДЧУК
АНДРІЙ МОРОЗ з дружиною.
МИРОН МОРОЗ
сестра — КОРНЕЛЯ ФЕДОРКЕВИЧ
брати —
МИХАЙЛО ЗАЛУЦЬКИЙ з родиною
ІЛІЙ ЗАЛУЦЬКИЙ з родиною в Україні
сестрінка — АННА НЕБІЛЬСЬКА з родиною
кузинка — АННА ҐІНА з родиною
та ближча і дальша родина в Америці й Україні

Повідомляємо рідних і друзів, що дня 25-го листопада 1991 р. упокоївся в Бозі наш дорогий ТАТО, ДІДУСЬ І ПРАДІДУСЬ

св. п. поручник

Онисин Врублівський

народжений 17-го лютого 1898 р. в Сквірі на Київщині, учасник Визвольних Змагань УНР.

ПАНАХИДА відбулася в п'ятницю, 29-го листопада 1991 року в похоронному заведенні „Музика".

ПОХОРОН відбувся в суботу, 30-го листопада 1991 р. з катедри св. Володимира на цвинтар в Елмвуд, Рівер Ґров.

Залишив у смутку:

сина — ПЕТРА з дружиною ІННОЮ
доньку — ГАЛЮ
внуків —
АНДРІЯ ВРУБЛІВСЬКОГО з дружиною ДЖУДІ
ВОЛОДИМИРА ВРУБЛІВСЬКОГО
д-р ЮРІЯ ВИГІННОГО з дружиною д-р ПАТРИЦІЄЮ
правнуків —
ЮРЧИКА та АНДРІЙЧИКА ВИГІННИХ
та ближчу і дальшу родину в Америці й Україні

Третій Курінь Уладу Пластунів Сеніорів „ЛІСОВІ ЧОРТИ"

ділиться сумною вісткою з усім своїм членством та громадою, що 19-го листопада 1991 р. напередодні великих історичних подій в Україні, відійшов на „Вічну Ватру" наш незабутній

пл. сен. кер. проф. д-р

ВОЛОДИМИР ЯНІВ

довголітній пластовий виховник, член булав на юнацьких таборах на Соколі, організатор студентського життя на західних землях України, ректор Українського Вільного Університету у Мюнхені, автор численних наукових праць, перший, що пригадав нашій молоді про великий чин „Героїв Крут" і впровадив пам'ять тих Героїв у щорічне святкування.

Опечаленій дружині складаємо найщиріші співчуття.

Курінна Рада ЛЧ

На Союзівці...

(Закінчення зі стор. 1)

Канцелярії, щоб запізнатись із союзовими справами.

В дальшому свою доповідь У. Дячук присвятила приготуванням до ювілейних святкувань 100-річчя Батька-Союзу, яке припадає на 1994 рік. Вона подала багато суґестій, які заходи повинні бути зроблені в Округах та по відділах, щоби з найбільшим пієтизмом відзначити ту історичну дату. Було говорено і про це, що було б побажаним мати в Округах виставки союзових видань, книжок й інших експонатів. Також повинні бути відзначені заслужені союзовці за їхню віддану працю для розбудови Союзу.

Після цінних порад і суґестій приступлено до дуже важливої точки, а саме звітів голів про загальну працю у їхніх Округах. За традицією звітування відбуваються у той спосіб, що голови подають яку Округу очолюють, скільки відділів належить до Округи, скільки придбано нових членів в звітовому часі, про участь членів Управи у суспільно-громадській праці, внутрішні проблеми, суґестії, побажання й інше.

До звітів були запрошені голови: Роман Пиндус — Округа Нюарк, д-р Олександер Серафин — Округа Дітройт, Михайло Захарко — Перт Амбой, почесний член Головного Уряду УНС Анна Гарас — Лігай Веллі, Естелла Волошин — Янґставн, головна радна Текля Мороз — Монтреаль Канада, Володимир Гетманський — Бостон, Іван Хомко — Пассейк, Йосиф Чабан — Твердого Вугілля — Шамокін, генеральний вікарій Торонтонської Дієцезії, о. д-р Мирон Стасів — Торонто, Канада, Роман Конотопський — Баффало, мґр Роман Припхан — Чикаґо, головний радний мґр Василь Ліщинецький — Клівленд, Володимир Білик — Джерзі Сити, Тиміш Мельник і Володимир Василенко звітували за Округу Ню Гейвен в заступстві перешкодженого голови д-ра Михайла Снігуровичак, Петро Дзюба — Рочестер, Павло Шевчук — Трой, Тимко Бутрей — Вілкс Беррі і головний контролер Степан Гавриш — Філядельфійська Округа.

Всі голови Округ висловилися, що належить спонтанно відзначити 100-річчя Союзу і в багатьох Округах є обрані комітети для того. Були нарікання, що є проблеми з приєднуванням нових членів, що секретарі є інертні, а деякі із них вже постарілись. Але помимо нарікань, всі запевняли доложити якнайбільше зусиль, щоби квоти Округ були виконані. До звітів голів слід додати, що три Округи були незаступлені, а саме Ню Йорк — голова головний радний д-р Василь Лучків, Сиракюзи — голова д-р Іван Гвозда, і Вунсакет — голова Леон Гардінґ.

Після вичерпних звітів голів У. Дячук подала надзвичайно цікаві інформації про союзову допомогу Україні в різних аспектах. Інформувала про Фонд Відродження України, про висилку книжок в Україну,к про акцію висилки учителів англійської мови в Україну, якими спонзори в Україні заопікуються, даючи їм приміщення і удержання, вони самі оплачують свій переліт, а все інше буде оплачено УНСоюзом. Говорила про ансамблі з України, які спонзорував Союз при помочі Округ, і при тому висловила подяку головам за співпрацю. Також інформувала про працю пресового бюра в Києві та висилку щоденника „Свобода" в Україну.

Слідуючим доповідачем був головний секретар Володимир Сохан, який при помочі відповідних матеріялів (таблиць) приступно інформував про підсумки членської кампанії, про популярність кляс забезпечення, які користі дає забезпечення УНСоюзу, та де шукати проспектів. За його словами родичі та дідуні й бабуні забезпечують дітей і внуків студійними грамотами забезпеченням кляси Е-18. Дуже популярною є грамота забезпечення з одноразовою вкладкою — раз заплатив вкладку і є спокій на ціле життя. Найдешевшим забезпеченням є термінове, яке також може бути забезпеченням „морґеджовим". Він також інформував, що Головна Канцелярія працює над новими клясами забезпечення. Кінчаючи добре опрацьовану доповідь, висловив подяку головам Округ, які йому вручили аплікації нових членів, а саме: Т. Мороз — п'ять аплікацій, мґр Р. Припхан і В. Василенко по дві аплікації і по одній П. Шевчук і П. Дзюба. В. Сохан закінчив доповідь словами, що завжди готовий служити телефонічно секретарям, які можуть телефонувати до години 12 ночі до його хати.

З черги головний касир Олександер Блаґітка інформував про загальну фінансову господарку Союзу. Сказав, що членських вкладок від відділів є менше, як в минулому, а це тому, що приєднується менше нових членів. Інформував про союзову будівлю, де є проґрес з рентуванням канцелярійних приміщень. Згадав про пенсійну грамоту, яка дає добрий відсотковий заробіток, говорив про боргові зобов'язання, а також дав вияснення, за яким ключем Союз дає позички і на купно домів для членів, а саме зі знжикою на 1%.

По доповідях членів Екзекутиви був ряд запитів від голів, в яких було заторкнено багато важливих справ різних аспектів — проблем поодиноких Округ. До запитів зголосилися мґр Р. Припхан, мґр В. Ліщинецький, д-р О. Серафин, Р. Пиндус, А. Гарас, В. Гетьманський, Р. Конотопський і І. Хомко.

Були запити про працю Статутової Комісії, оформлення Округ, плян дії на довшу мету та виконання Конвенційних резолюцій. Дискутанти отримали вичерпні відповіді від членів Екзекутиви.

Наради закінчено традиційною подякою членам Екзекутиви за вміле переведення нарад, яку висловив в імені голів Округ В. Білик.

О 6-ій годині вечора для учасників конференції і запрошених гостей була приготована гостина, під час якої можна було обмінятись заввагами про перебіг нарад. Під час коктейлу оркестра Союзівки Гриць Гринівець і Степан Бень музикою і співом розважали гостей. Відтак всі засіли до спільної вечері, на якій надзвичайно вміло ролю господаря сповняв головний секретар В. Сохан, який для розваги переплітав ведення вечора жартами.

Місто традиційної мистецької програми цим разом вечір був присвячений історичним подіям, які відбувались в Україні, тому що між присутніми головами й гостями було багато осіб, які відвідали останньо Україну, вони мали нагоду розповісти про свої переживання, зустрічі з родинами перший раз за 40-50 років та інші важніші події. У зв'язку із цим до слова були запрошені мґр Р. Припхан, А. Гарас, Р. Пиндус, І. Хомко і о. д-р М. Стасів. Надзвичайно приємно було почути від очевидців, чим Україна живе й віру в те, що Україна буде самостійною. Після того господар вечора В. Сохан представив гостю з України Олю Гамулу, учительку французької мови в Східниці біля Борислава, яка коротко вітала зібраних і розказала про приготування до референдуму. Також привітав він гостю Віру Принько, професора української літератури у вузі Миколаєва біля Одеси.

Підсумовуючи перебіг 14-ої конференції голів — представників 19-ти союзових Округ, слід ствердити, що наради проходили в родинній дружній атмосфері, під знаком історичних подій в Україні, а поштовхом до того були слова головного предсідника У. Дячук під час відкриття нарад: „Стоїмо у новій добі — Україна відроджується".

На відвідинах в Карпатській Україні

Проголошення Верховною Радою України акту незалежности 24-го серпня 1991 року залишиться в історії України днем здійснення віковічних мрій українського народу бути хазяїном на своїй прадідівській землі.

Саме в той день автор цих рядків переступив границю на трасі Кошиці-Ужгород, щоб взяти участь у спонзорованому Ужгородським Державним Університетом Міжнародної наукової конференції про Закарпаття — „Українські Карпати: етнос, історія, культура".

Завданням цієї конференції було: дослідити культурну тотожність карпатського реґіону з іншими землями України, проаналізувати процес національного самоосвідомлення та формування української ідентичности закарпатців. Дати відповідь на ряд питань етнічної та культурної історії Закарпаття. Розкрити природу новітнього „русинізму", джерела чехо-словакізму, мадяронства, русофільства й коріння антиукраїнізму.

Організаторами конференції і їх надхненниками в початковій стадії були знані в Україні та діяспорі науковці: проф. В. Маркусь — Чикаґо, проф. Ю. Бача — Пряшів, д-р О. Сакач — Новий Сад, д-р О. Мишанич — Київ і проф. П. Чучка — Ужгород.

Конференція розпочалася в понеділок, 26-го серпня, пленарним засіданням. Її відкрив голова Організаційного комітету — д-р філософічних наук, професор Ужгородського Державного Університету П. Чучка, а привітав учасників ректор Ужгородського ДУ, д-р фізикоматематичних наук, проф. В. Сливка.

В конференції взяли участь понад 80 вчених з усіх країн світу.

На пленарному засіданні були зачитані такі доповіді: „Шлях до себе і Закарпаття XX століття" — В. Маркусь; „Шляхи української поезії Закарпаття 30-их років XX ст." — І. Фізер; „Питання реґіональних та національних тотожностей у русинів і українців" — Ю. Тамаш (Югославія); „Від безвісті до державности, суспільно-політичний розвиток Закарпаття в міжвоєнний період" — Іван Поп з Інституту слов'янознавства і балканістики, Москва, і „У пошуках національної ідентичності" — Ю. Бача, Чехо-Словаччина.

Слідуючого дня конференція продовжувала працю у двох секціях — суспільствознавчій і філологічній.

Суспільствознавці у своїх доповідях розглядали етнокультурні, демографічні і міґраційні процеси в українських Карпатах, проблеми формування національної свідомості, зв'язки Церкви Закарпаття з греко-католиками в Хорватії і Бачці й проблеми екології.

На філологічній секції доповідачі обговорювали питання літературні й мовознавчі карпатського реґіону, а на обох секціях і на пленарному засіданні засуджено прояви шкідливого суспільно-політичного й культурного русинізму, яке є спрямоване на роз'єднання України.

На закінчення у прийнятій резолюції учасники конференції одноголосно засудили політичний русинізм і його інспіраторів та спонзорів. Крім ділових справ, учасники конференції об'їхали двома автобусами май же ціле Закарпаття.

Їдучи з Ужгороду до Хусту, ми зупинилися в селі Заріччя, на Іршавщині, родинному селі автора цих рядків, щоб поклонитися Розп'яттю Ісуса Христа, яке 46 років перетривало наругу, безчестя „опричників Сталіна". Завзятість зарічан послужила прикладом для цілої округи. Відтак ми відвідали „Красне поле", коло Хусту, високу могилу з хрестом, заквітчану карпатськими квітами, цей символ пам'яті і пошани. На хрест поставлено вінок від Світового Братства Карпатських Січовиків, що його приготовила пластова діячка Анна Божук, кандидат історичних наук Ужгородського Державного Університету. Хто з нас, колишніх студентів Торговельної Академії, може забути цю прекрасну, щиру й милу особу — подругу, яка всеціло посвятилася українській справі. І так в центрі Европи, в Карпатській Україні, виросла висока могила, в якій спочивають найкращі сини України. Вони поклали свої молодечі голови в боротьбі за свободу свого народу, в той час, як гітлерівсько-гортівські та сталінські людожери ділилися світом. Яка трагедія, а одночасно великий світлий момент, що цвіт українського народу вмирав, щоб рятувати світ перед тоталітаризмом.

У Хусті нас вітали старим українським звичаєм — хлібом і сіллю та безліччю синьо-жовтих прапорів. Після короткої конференції відбулося посвячення нагробної плити і площі під музей письменникові і громадському діячеві між двома світовими війнами, Олександрові Маркушеві. Панахиду й посвячення доконав О. Севестіян Сабол-Зореслав, ЧСВВ, автор споминів „Добраніч, мамо" (написаний в тому дні, як „Хуст кров'ю спливав"). Отця Собола нагородили членством Спілки Письменників України.

А коли ми поверталися з Хусту до Ужгороду, конференція продовжувалася і в тому самому часі відбулась історичної ваги подія. Тоді, як у Львові й інших містах України, головно західньої України, народ забув про пам'ятники Леніна, то в Ужгороді Міська Рада щойно проголосувала про знищення пам'ятника. На цей спектакль прийшла маса людей. Виступали з промовами ряд громадсько-політичних діячів, а між ними й з діяспори д-р Юліян Химинець і автор цих рядків, член управи Світового Братства Карпатських Січовиків, який виголосив до зібраних коротку промову.

Олександер Палаташ

Відійшов...

Закінчення зі стор. 3

повстанському рухові — командира дивізії.

Брав участь у 1-му Зимовому Поході в складі 4-ої Київської дивізії. Після хвороби на тиф увійшов у склад Окремого Кінно-Гірського Гарматного Дивізіону Окремої Кінної дивізії і перебував у ньому аж до звільнення в безтермінову відпустку 6-го липня 1923 року.

За службу в Армії УНР підвищений до ранги полковника і нагороджений орденами: Залізного Хреста, Хреста Симона Петлюри і Воєнним Хрестом.

Довгі роки свого перебування на еміґрації брав участь в громадсько-політичній роботі. Від 1923 до 1939 року був головою українського комітету в Хшанові, одночасно з наказу міністра військових справ був начальником Шкільної Групи Нр. 23 в Хшанові. Пізніше в таборах Ді-Пі був начальником Союзу Українських Ветеранів (СУВ) в Зальцбурзі, Австрія. На тих становищах присвячував багато часу студіям нашої минувшини 1917-21 років, стараючись зібрати та зафіксувати у численних статтях і монографіях передовсім усе те, що бачив він і пережив на своєму довгому вояцькому шляху.

Багато праць полк. В. Задоянного було друковано в журналах „Пороги", „Дзвоні", „Українському Комбатанті", „Бюлетені", „Дороговказі", „За державність" і „Тризубові". Багато праць ще не друковано, вони чекають на свого видавця. Усі ці описи боїв, походів, аналіза ситуації, сильветки борців становлять альбом фраґментів „Нація у боротьбі та її герої" і розповідають про визвольний рух народу — від українського повстанця та вояка реґулярної армії до дівчат та юнаків, що виконували найбільш відповідальні доручення Військової Команди з думкою про волю Батьківщини. Старанно зібрані численні статті, спогади, світлини та інші друковані і ще не друковані матеріяли зібрані в п'ятьох томах під назвою „Нація в боротьбі за Україну" великого журнального формату по 265 сторінок кожний і відбиті фотостатним способом та розіслані по бібліотеках і архівах-музеях: Українського Воєнно-Історичного Інституту в Торонто Музею-архіву Церкви-Пам'ятника в Бавнд Бруці, Української Вільної Академії Наук в Ню Йорку, Бібліотеки ім. Симона Петлюри в Парижі, Архіву-музею в Клівленді та ін.

Своїми працями полк. В. Задоянний заповнив не одну прогалину в нашій військовій мемуаристиці, даючи докладний опис тогочасних подій. І тому ця його п'ятитомна праця надзвичайно вартісна, і особливо для тих, хто над історією української визвольної боротьби працює тепер, або працюватиме в майбутньому.

На порозі 90-ліття видатного діяча української військової справи президент УНР в екзилі Микола Лівицький підвищив полк. В. Задоянного до ранги генерала-хорунжого.

Поховано покійного генерала Василя Задоянного 24-го вересня на українському православному цвинтарі при Церкві-Пам'ятнику в Бавнд Бруці, ст. Ню Джерзі, біля могили покійної його дружини Антоніни, яка відійшла у вічність після важкої недуги в 1972 році.

Покійний генерал залишив у жалобі сина Юрія, невістку Маріяну, внучку Юлію і племінницю Ангелину Матушевську.

Анатоль Демусь

І. Сілаєв...

(Закінчення зі стор. 1)

дібні договори про технічну допомогу Заходу, про що він повідомлятиме згадані республіки після його повернення з Европи.

Сілаєв, якого М. Ґорбачов використовував і в політиці, і в економіці та у посередництві між „центром" та РСФСР, заявив кореспондентам, що він незабаром прибуде знову до Брюсселю, щоб підписати другий договір про технічну допомогу на суму 660 міл. дол. Він підписав договір після заяви представників Адміністрації президента Джорджа Буша про скликання міжнародної конференції у Вашінґтоні, яка мала б зайнятися гуманітарною допомогою для республік колишнього СССР. Вашінґтонські політики заявили, що З'єднані Стейти Америки і взагалі західні держави не можуть бути тільки спостерігачами цілковитого упадку колишньої імперії.

З України натомість наспіли інформації, що президент Леонід Кравчук скликав знову надзвичайну сесію Верховної Ради, щоб обговорити контроверсійні проблеми і заяви Боріса Єльцина, Міхаїла Ґорбачова та інших російських політиків у справі України. „Про наші справи право говорити і підписувати договори маємо тільки ми, тобто президент України і леґальний уряд, а не посторонні особи", — заявив Кравчук. Тому треба сумніватися чи І. Сілаєв мав будь-яке уповноваження від України підписувати в її імені міжнародний договір, навіть допомогового характеру.

Створено...

(Закінчення зі стор. 1)

рили і схвалили митний кодекс України, який незабаром буде введений в дію. У першому читанні сесія підтримала проєкт закону про єдиний митний тариф. Народні депутати зробили першу спробу визначити своє становище щодо вільних економічних зон. Вони розглянули проєкт закону про спеціяльні економічні зони. Дискусія виявила широкі розходження депутатів і щодо самої ідеї вільних економічних зон, і відносно згаданого законопроєкту, тому проєкт закону передано на допрацювання до постійних комісій Верховної Ради України.

У другому читанні депутати розглянули і затвердили закон про профілактику захворювання на АІДС та постанову про його введення в дію. Згідно з цим законом хворі на АІДС, які свідомо заразили інших людей, будуть покарані позбавленням волі від 3 до 8 років.

АВТОР РОМАНУ „Вірші сатани" англієць Салман Рушді, заочно засуджений іранським духовним лідером аятоллою Хомейні до смертної кари за образу ісляму на сторінках цього роману, раптом появився в Ню Йорку. Письменник прибув сюди на запрошення Колюмбійського університету на святкування 200-річчя Хартії прав, тобто перших 10-ох поправок до Конституції ЗСА. Від 1988 року, коли книжка С. Рушді вийшла в світ, автор перебуває під постійною охороною англійської поліції, бо за його голову іранський імам призначив нагороду 2 млн. дол. Кілька місяців тому Рушді попросив пробачення у всіх мусулман і просив помилувати його, обіцяючи припинити розповсюдження скандальної книжки і її переклад на інші мови. Однак це пробачення не дало бажаних наслідків. Смертний вирок залишився в силі, а іранське духовенство вдвічі збільшило суму винагороди тому, хто виконає його.

ПАРЛЯМЕНТ НОРВЕҐІЇ відклав обговорення урядової пропозиції щодо обсягу державних ґарантованих кредитів на експорт товарів до колишнього Совєтського Союзу. Причиною послужили події останніх днів. Парлямент вимагає від уряду повної інформації про те, „що відбувається в країні, яка донедавна називалася Совєтським Союзом".

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР ФРАНЦІЇ Едіт Крессон у статті, вміщеній на першій сторінці паризької газети „Ле Монд", напала з різкою критикою на праві політичні партії. „Прийшов час оцінити міру загрози, якою є праві сили", — пише Крессон. Лідер націоналістичої партії Народний фронт Жан-Марі Ле Пен звинуватив прем'єр-міністра в розпалюванні політичної громадянської війни, метою якої є відвернути увагу французів від помилок уряду. „Уряд повинен керувати, а не влаштовувати полювання на відьом", — сказав Ле Пен, коментуючи статтю Едіт Крессон.

УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЇ міністерства закордонних справ СССР повідомило, що оголошену раніше візиту президента Південно-Африканської Республіки (ПАР) Фредеріка де Клерка до Москви відкладено. Вона відбудеться тільки після проведення багатопартійного форуму, присвяченого **майбутньому розвитку ПАР.**